

zrnko pravdy

ZYGMUNT
MIŁOSZEWSKI

DETEKTIVNÍ ROMÁN HOST

zrnka pravdy

DETEKTIVNÍ ROMÁN HOST

zrnka pravdy

ZYGMUNT
MIŁOSZEWSKI

BRNO 2014

Martě

Zygmunt Miłoszewski
Ziarno prawdy

Copyright © Wydawnictwo W.A.B., 2011

Translation © Tereza Pogodová, 2014

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2014
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-340-2 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-341-9 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-342-6 (Formát PDF pro čtečky)

ISBN 978-80-7491-343-3 (Formát MobiPocket)

V každé legendě se skrývá zrnko pravdy.

LIDOVÉ POŘEKADLO

Půl pravdy je celá lež.

ŽIDOVSKÉ PŘÍSLOVÍ

Povinností prokurátora je usilovat o zjištění pravdy.

KODEX PROFESIONÁLNÍ ETIKY PROKURÁTORA

kapitola první

Středa 15. dubna 2009

Židé slaví sedmý den svátku Pesach a připomínají si přechod přes Rudé moře, pro křesťany je čtvrtý den velikonočního oktávu. Pro Poláky druhý den třídenního státního smutku vyhlášeného po požáru v Kamieni Pomorském. Ve světě velkého fotbalu postupují Chelsea a Manchester United do semifinále Ligy mistrů, ve světě polského fotbalu je několik fanoušků Lodžského sportovního klubu obviněno z podněcování nenávisti na základě národnostní a etnické příslušnosti kvůli nošení triček s nápisem „Smrt židovské kurvy“. Hlavní policejní velitelství zveřejňuje statistický přehled kriminality za měsíc březen — ve srovnání s březnem 2008 vzrostla o jedenáct procent. Policie k tomu uvádí: „Krise bude nutit občany k páchání trestné činnosti.“ V Sandoměři již donutila prodávачku masa a uzenin, aby prodávala pod pultem neolkované cigarety, žena byla zadržena. Ve městě je chladno, stejně jako v celém Polsku, teplota nepřekračuje čtrnáct stupňů Celsia, ale i tak je to první slunečný den po studených Velikonocích.

Duchové se rozhodně nezjevují o půlnoci. O půlnoci ještě běží v televizi večerní filmy, dospívající chlapci intenzivně myslí na své učitelky, milenci sbírají síly k dalšímu milování, stárnoucí manželé vedou vážné debaty na téma „co se to děje s našimi penězi“, dobré manželky vytahují buchtu z trouby a špatní manželé budí děti, když se v opilosti pokoušejí trefit klíčem do zámku. O půlnoci je všude ještě příliš živo na to, aby přízraky mrtvých vzbuzovaly náležitý dojem. Docela jinak je to před úsvitem, kdy podřimují dokonce i pracovníci čerpacích stanic a kdy špinavé světlo začíná vykrajovat ze tmy bytosti a předměty, o jejichž přítomnosti jsme neměli tušení.

Byly skoro čtyři ráno, za hodinu mělo vyjít slunce a v čítárně státního archivu v Sandoměři bojoval Roman Myszyński se spánkem v obležení mrtvých. Okolo něj se vršily stohy farních knih z devatenáctého století. Přestože většina zápisů se týkala radostných okamžiků lidského života, přestože zpráv o křtech a sňatcích zde bylo podstatně více než zpráv o smrti, Myszyński stále cítil okolo sebe její pach. Nedokázal přestat myslet na to, že všichni ti novorozenci a novomanželé jsou už minimálně několik desítek let pod drnem a tyhle zřídka oprašované a zřídka otevírané knihy jsou jediným svědectvím o jejich někdejší existenci. Ačkoli právě oni měli vlastně štěstí, vezmeme-li v úvahu, v jakém stavu zanechala polské archivy válka.

Byla odporná zima, káva v termosce došla a jediné, čeho byl Myszyński schopen, bylo spílat si za to, že místo aby přijal asistenturu, dostal ten pitomý nápad založit si firmu na genealogický průzkum. Příjmy na univerzitě jsou sice nízké, ale pravidelné a jisté — samá plus. Zvláště ve srovnání s místy ve školách, která sehnali jeho spolužáci z ročníku. Ta byla jednak špatně placená, a navíc spojená s ustavičnou frustrací a výhrůžkami ze strany žáků.

Podíval se na knihu, kterou měl před sebou, na větu krasopisně zapsanou v dubnu 1834 farářem ve Dwikozách: „Žadatel ani svědkové neumějí čísti.“ Otázka šlechtického původu Vladimíra

Niewolina byla tímto vyřešena. A pokud by snad ještě někdo pochyboval a říkal si, že rodič, který přinesl Vladimírova prapradědečka ke křtu, mohl být po oslavách synova narození poněkud indisponován, pak zde bylo uvedeno jeho postavení — rolník. Myszyński si byl téměř jistý, že až najde záznam o sňatku, ukáže se, že Mariana Niewolinová, o níž byla zmínka v zápisu o narození a která byla o patnáct let mladší než její manžel, byla děvečka. Možná dokonce ještě žila s rodiči.

Vstal a energicky se protáhl. Prsty přitom zavadil o předválečnou fotografii sandoměřského náměstí, která visela na zdi. Když ji narovnával, napadlo ho, že náměstí zvětšené na staré pohlednici vypadá nějak jinak než dnes. Skromněji. Podíval se z okna, ale panoráma náměstí na konci ulice tonulo v temné ranní mlze. Co je to za blbost? Proč by staré náměstí mělo vypadat jinak? A proč o tom vůbec uvažuje? Pokud chce dát dohromady Niewolinovu minulost a zároveň být v jednu odpoledne ve Varšavě, musí se dát do práce.

Co by ho tak ještě mohlo zdržet? Se zápisem o sňatku by neměl být problém a také zápisy o narození Jakuba a Mariany určitě někde budou. Kongresové Polsko naštěstí dnešním badatelům přálo. Na základě Napoleonova kodexu musely od začátku devatenáctého století všechny farnosti Varšavského knížectví pořizovat matriční záznamy ve dvou exemplářích a posílat je do státního archivu. Později se toto pravidlo změnilo, ale ani tak to nebylo špatné. To v Haliči byla situace horší a pohraniční oblast Kresů — to je z genealogického hlediska skutečná černá díra. V zabugském archivu ve Varšavě, kde jsou uchovávány právě záznamy z této oblasti, jsou k nalezení pouze jakési jejich zbytky. Tak tedy, s Marianou narozenou okolo roku 1814 by neměl být problém. A pokud jde o Jakuba, ani konec osmnáctého století nebyl na informace skoupý. Kněží byli vzdělaní a až na výjimečně liknavé farnosti jsou matriky víceméně kompletní. V Sandoměři navíc badatelům pomáhá i skutečnost, že ji za druhé světové války nevypálili ani Němci, ani Sověti. Zdejší záznamy sahají až do osmdesátých let šestnáctého století. A pak už se stopy ztrácejí všude. Teprve na tridentském koncilu

v polovině šestnáctého století totiž církev dostala nápad vést si záznamy o svých ovečkách.

Protřel si oči a sklonil se nad rozloženými papíry. Potřebuje tedy zápisy o sňatcích uzavřených ve Dwikozách za poslední dva roky a možná by se mohl rovnou podívat i na matku. Rozená Kwietniewská. Hm. V badatelově hlavě zacinkal poplašný zvonek.

Byly to právě dva roky, co si navzdory všem dobře míněným radám založil firmu s názvem Zlatý kořen. Ten nápad dostal, když v Ústředním archivu historických záznamů shromažďoval materiály ke svému doktorátu a začal se setkávat s lidmi s šíleným výrazem v očích, kteří bezvýsledně hledali informace o svých předcích a snažili se sestavit rodokmen. Nejdříve pomohl jednomu klukovi ze soucitu, pak jistě dříve pro její neodolatelně krásné poprsí a nakonec Magdě, která byla se svou genealogickou tabulí připomínající rodokmen Ježíše Krista prostě rozkošná. Skončilo to tím, že se Magda i její tabule na více než půl roku zabydlely v jeho bytě. O pět měsíců později, než bylo nezbytné, odcházela Magda se slzami v očích a s vědomím, že její praprababička Cecílie byla panchart, protože ji ke křtu v roce 1813 přinesla porodní bába.

Tehdy si řekl, že by mohl toho genealogického šílenství využít a začít prodávat svou schopnost vydobývat z hlubin archivů žádoucí informace. Firmu Zlatý kořen zakládal s představou, že se stane historickým detektivem. Sotva ho tehdy mohlo napadnout, že každý — opravdu každý — klient, který se na něj obrátí, se ho nejdříve zeptá, jestli má něco společného se slavným plavcem Pawlem Korzeniowským, a potom vypotí na toto téma nějaký nejpříjemnější tip.

Podobně jako v chandlerovkách zpočátku hlavně civěl do stropu a čekal na telefon, ale nakonec se klienti přece jen začali ozývat. Od případu k případu, od doporučení k doporučení jich stále přibývalo. Bohužel však nešlo o dlouhonohé brunetky v podvazkových punčochách. Přicházely především dva typy. První typ byli zakomplexovaní obrýlenci v přiléhavém svetříku a s výrazem „co jsem ti jenom provedl?“. Život se jim příliš nevydařil, a tak doufali, že najdou jeho smysl v osudech dávno zetlelých předků. Jako by

tuto ránu osudu očekávali, s pokorou a úlevou přijímali informaci, že jsou potomky nikoho odnikud.

Druhý typ, k němuž patřil i Vladimír Niewolin, mu od počátku dával na srozuměnou, že nehodlá platit za informace o tom, že pochází z rodu věčně nachmelených formanů a životem opotřebovaných šlapek, ale pouze za nalezení předka z řad erbovní šlechty a místa, kam bude moct přivést své děti a říct jim: tady stál dvůr, kde si prapradědeček Polikarp léčil rány utržené během povstání. Jedno jakého. Nejdříve byl Roman bolestně upřímný. Později dospěl k názoru, že je koneckonců živnostník, a nikoli vědecký ústav. Pokud šlechtický předek znamená vyšší příjem, tuzér a další zakázky, máte ho mít. Kdyby si někdo měl udělat představu o minulosti Polska pouze z výsledků jeho pátrání, snadno by došel k závěru, že navzdory veškerému zdání nejde o zemi venkovských křupanů, ale o zemi distingovaných šlechticů, v krajním případě dobře prosperujících měšťanů. Přes tato zkreslení však Roman nikdy nelhal — prostě se jen tak dlouho šťoural ve vedlejších odnožích rodokmenu, až se došťoural k majiteli nějakého toho statku.

Nejhorší ovšem bylo, když narazil na Žida. Argumenty, že v meziválečném Polsku tvořili Židé deset procent obyvatelstva, takže zvláště na území kongresového Polska a Haliče je možné velmi snadno natrefit na předka Mojžíšova vyznání, klienty jaksi nezajímaly. Stalo se mu to dvakrát. Poprvé dostal jen vynadáno, podruhé už málem pár facek. Nejdříve se divil, potom několik dní přemýšlel a nakonec došel k závěru: náš zákazník, náš pán. Zvykl si zmiňovat se o této tematice už při prvním rozhovoru, a když se ukázalo, že budí příliš velké emoce, byl připraven zamést eventuálního židáčka pod koberec. Stávalo se to však velmi zřídka — holokaust se přičinil o to, že koruna izraelského genealogického stromu značně prořídla.

A najednou se, prosím pěkně, objeví v dokumentech z devatenáctého století Mariana Niewolinová, rozená Kwietniewská. Nemuselo to být pravidlo, nicméně příjmení utvořená z názvů měsíců se často používala pro novokřtence a odvozovala se od měsíce, ve kterém přijali křest. Podobně tomu bylo i u příjmení

utvořených z názvů dnů v týdnu nebo začínajících na „Nowa“. Také příjmení Dobrowolski mohlo poukazovat na skutečnost, že některý předek dobrovolně přešel z vyznání Mojžíšova na víru Kristovu. Roman chtěl věřit, že hnací silou těchto příběhů byla láska. Že tito lidé byli nuceni volit mezi vyznáním a citem a rozhodli se pro to druhé. A protože katolicismus byl už tehdy v Polsku většinovým náboženstvím, konverze probíhaly nejčastěji tímto směrem.

Roman mohl v podstatě tuto stopu opustit, stejně byl překvapený, že kořeny pana Niewolina je možné vystopovat tak hluboko do minulosti. Ale za prvé nedokázal potlačit zvědavost a za druhé ho ten nafoukanec mávající pečetním prstenem s volným místem pro erb pořádně šťval.

Otevřel v laptopu jeden ze svých základních pracovních nástrojů — naskenovaný *Geografický slovník Království polského a jiných slovanských zemí*, monumentální dílo z konce devatenáctého století, v němž je popsána snad každá vesnička, která před dělením Polska ležela na jeho území. Vyhledal heslo Dwikozy a dověděl se, že šlo o vesnici a církevní statek, pod něj spadalo 77 domů a 548 obyvatel. Ani zmínka o židovské obci, což bylo pochopitelné, protože Židé se většinou na církevní půdě usazovat nesměli. Pokud tedy Mariana pocházela z nějaké místní rodiny novokřtěnců, musel hledat v Sandoměři nebo Zawichostu. Proletěl naskenované stránky a zjistil, že v Sandoměři bylo 5 židovských zájezdních hostinců, synagoga, 3 250 katolíků, 50 pravoslavných, 1 protestant a 2 715 Židů. V Zawichostu se pak z 3 948 obyvatel hlásilo k židovské víře 2 401 osob. To bylo hodně. Podíval se na mapu. Intuice mu napovídala, že správná trefa bude Zawichost.

Zaplašil myšlenku, že ztrácí čas, vstal, udělal několik dřepů, zkřivil obličej, když uslyšel, jak mu lupe v kolenou, a vyšel z cí-tárny. Cvakl vypínačem v temné chodbě, ale nestalo se vůbec nic. Cvakl ještě dvakrát. Stále nic. Nejistě se rozhlédl. Ačkoli se ohledně ponocování v archivech mohl považovat za ostrříleného veterána, pocítil neklid. Genius loci, napadlo ho a lítostivě si povzdychl nad svým sklonem popouštět uzdu fantazii.

Ještě jednou nervózně stiskl vypínač. Po několika bliknutích zalilo schodiště mrtvolně bledé světlo zářivek. Roman se podíval dolů na gotický portál, který vedl z administrativní části do archivu. Vyhlížel poněkud — jak to jenom říct — hrozivě.

Odkašlal si, aby rozbil nepříjemné ticho, a vydal se dolů po schodech. Přemýšlel o tom, jak zajímavou příchuť dodává případu Niewolina a jeho praprababičky, rozené Kwietniewské, skutečnost, že sandoměřský archiv sídlí v budově bývalé synagogy. Čítárna a kanceláře zaměstnanců se nacházely v budově rady židovské obce, která ke svatyni přiléhala. Samotné spisy byly shromážděny v hlavní modlitebně synagogy. Jedno z nejzajímavějších míst, na jaká se Roman během své kariéry historického detektiva dostal.

Sešel dolů a otevřel těžké železné nýtované dveře. Do obličeje ho udeřila ořechová vůně starého papíru.

Modlitební síň měla čtvercový půdorys a byla velmi zajímavým způsobem upravena pro potřeby archivu. Prostředek místnosti vyplňovala krychlová konstrukce skládající se z ocelových lávek, schůdků a především polic. Krychle byla o něco menší než sál, takže ji bylo možné obejít zvenčí, podél stěn. Zároveň se dalo vstoupit dovnitř do labyrintu úzkých uliček a zde vystupovat do různých pater a nahlížet do starých spisů. V prostředí synagogy působila celá konstrukce jako jakási přerostlá bima, v níž se namísto Tóry studovaly záznamy o narozeních, sňatcích, daních a rozsudcích. Byrokracie jako svatá kniha současnosti, pomyslel si Roman. Aniž by rozsvítil světlo, obcházel konstrukci kolem dokola a přejížděl dlaní po studené omítce. Došel k východní stěně synagogy, kde ještě před několika desítkami let uchovávali ve schránce zvané aron ha-kodeš svitky Tóry. Rozsvítil baterku. Kužel světla ozářil částečky prachu vířící vzduchem a vykrojil ze tmy zlatého gryfa držícího desku s hebrejským nápisem. Roman usoudil, že by to mohla být jedna z desek Zákona. Zamířil baterkou výš, ale malby nacházející se poblíž stropní klenby mizely ve tmě.

Za doprovodu plechové ozvěny vystoupal po příkrých schůdkách do nejvyššího podlaží krychle. Ocítl se přímo pod klenbou.

Procházel mezi policemi plnými knih a ve světle baterky si prohlížel znamení zvěrokruhu zdobící horní část sálu. U krokodýla svraští obočí. Krokodýl? Podíval se na sousední znamení. Byl to Střelec, což nasvědčovalo tomu, že onen krokodýl bude nejspíš Štír. Možná to mělo nějaký důvod. Vybavoval si jen to, že v judaismu není dovoleno zobrazovat osoby. Zamířil k Blížencům. Navzdory zákazu byli namalováni jako lidské bytosti... Ale bez hlavy. Romanovi přeběhl mráz po zádech.

Pomyslel si, že jeho procházka byla už dlouhá až dost. Navíc si ještě všiml leviatana svíjejícího se kolem kulatého průhledu ve zdi. Duch smrti a zániku ovíjel skvrnu šedivého světla, jako by to byl vchod do jeho podmořské říše. Roman si začal připadat nesvá. Pociťoval náhlou potřebu z archivu odejít a v tom okamžiku zpozoroval za sklem průhledu nějaký pohyb. Prostrčil hlavu svinutou příšerou, ale přes špinavé sklo nebylo skoro nic vidět.

Na druhé straně sálu zavržalo prkno. Roman sebou trhl a udeřil se hlavou o zeď. Zaklel a opatrně vysunul hlavu z průhledu. Prkno znovu zavržalo.

„Haló? Je tam někdo?“

Svítil baterkou na všechny strany, ale jediné, co viděl, byly knihy, prach a znamení zvěrokruhu.

Tentokrát to zaskřípalo hned vedle něj. Roman tiše vyjekl. Chvilí trvalo, než se mu podařilo zklidnit dech. Úžasný, pomyslel si, chtělo by to ještě míň spánku a ještě víc kávy.

Energickým krokem zamířil po ocelové lávce k příkrým schůdkům. Od temné díry zející mezi ním a stěnou synagogy jej dělilo nepříliš pevné zábradlí. Vzhledem k tomu, že nejvyšší patro krychle se nacházelo na úrovni oken osvětlujících sál, míjel cestou prapodivné konstrukce, které měly sloužit k jejich otevírání a mytí. Byly to jakési padací můstky, jež byly nyní vytaženy vzhůru. Když se chtěl člověk dostat k oknu, musel uvolnit silné lano a spustit můstek tak, aby dosahoval do okenního výklenku. Romana napadlo, že je to dost kuriózní mechanismus. Ani krychle s knihami, ani silné zdi synagogy se přece nemohly nikam přemístit, takže nebyl důvod, proč je nespojit natrvalo. Momentálně mu celá konstrukce

připomínala loď se zdviženými můstky, která je připravena vyplout. Prozkoumal mechanismus světlem baterky a vydal se ke schodům. Sotva spustil nohu na první schod, místnost se naplnila rachotem. Schodiště se otřáslo, Roman ztratil rovnováhu a dolů se neskutálel jen díky tomu, že se oběma rukama chytil zábradlí. Baterka mu vyklouzla z ruky, dvakrát se odrazila od země a zhasla.

Narovnal se. Srdce mu bušilo jako zvon. Rychle, v mírné panice zkontroloval okolí. To spadl můstek, kolem kterého právě prošel. Díval se na něj a ztěžka dýchal. Nakonec se rozesmál. Musel o něco nevědomky zavadit. Fyzika ano, metafyzika nikoli. Jak jednoduché. Každopádně je to naposledy, co po setmění vysedává mezi všemi těmi mrtvolami.

Víceméně poslepu došel ke spuštěnému můstku a popadl lano, aby ho vytáhl zpátky. Můstek byl samozřejmě zaklíněný v okenním výklenku. Roman s klením přešel po kolenou k oknu. Vedlo stejným směrem a ke stejnému křoví jako průhled střežený leviatanem.

Svět za ním byl nyní jediným zdrojem světla a bylo to světlo skutečně chabé. Uvnitř synagogy nebylo vidět téměř nic. Venku se noc postupně měnila v jarní, dosud nesmělé svítání, ze tmy začínaly vystupovat stromy, dno rokle obkružující sandoměřské Staré Město, vily stojící na protějším svahu a zeď bývalého františkánského kláštera. Černá mlha postupně šedivěla, svět byl rozostřený a matný, jako by se odrážel v mýdlové vodě.

Roman se zadíval do míst, kde předtím zaznamenal pohyb, do křoví pod zbytky obranného valu. S námahou se pokoušel zaostřit — z moře šedi vystupovalo něco sterilně bílého. Otřel rukávem okenní tabuli, ale ukázalo se, že existence důmyslného mechanismu zajišťujícího přístup k oknům nepřiměla nikoho k jejich mytí. Roman pouze rozmazal špínu na skle.

Otevřel okno a přimhouřil oči. Do tváře ho udeřil závan studeného vzduchu.

Jako porcelánová panenka plovoucí v mlze, napadlo Myszyńského při pohledu na mrtvé tělo ležící před synagogou. Bylo nepřírozeně, nepříjemně bílé, zářilo do šera nedostatkem jakékoli barvy.

Vzadu se s rachotem rozletěly těžké dveře synagogy, jako by všichni duchové vyletěli ven podívat se, co se stalo.

2

Prokurátor Teodor Szacki nemohl usnout. Rozednívalo se a on celou noc nezamhouřil oko. A co bylo horší, ta malá nymfomanka taky ne. Měl sto chutí otevřít si knížku, ale místo toho bez hnutí ležel a předstíral, že spí. Ucítil škrábání za uchem.

„Spíš?“

Několikrát zamlaskal a něco zamumlal, aby se jí zbavil.

„Protože já nespím.“

Musel se vši silou ovládnout, aby si nahlas nevzdychl. Celý napjatý čekal, co se bude dít. Protože něco se dít bude, tím si byl jistý. Teplé tělo za jeho zády se pohnulo pod přikrývkou a zamručelo jako kreslená postavička, která právě vymyslela plán, jak ovládnout svět. Vzápětí ucítil bolestivé kousnutí do lopatky. Vyletěl z postele, peprnou nadávku v poslední chvíli spolkl.

„Zbláznila ses?!“

Dívka se opřela o předloktí a vrhla na něj vyzývavý pohled.

„No to víš, jsem úplnej blázen, protože mě tak nějak napadlo, že mi třeba ještě jednou uděláš dobře. Džízš, to jsem ale nemožná.“

Szacki pozvedl ruce k nebi v obranném gestu a utekl do kuchyně na cigaretu. Byl už u dřezu, když ho dostihlo koketní „čekám“. Tak to se nedočkáš, pomyslel si a hodil na sebe mikinu. Zapálil si cigaretu a zapnul varnou konvici. Za oknem se rýsovaly tmavě šedé střechy na pozadí světle šedých plání, které z bledé nicoty Podkarpatí vykrajovala tmavší stuha řeky Visly. Přes most přešel automobil, dva kužely světla prodírající se mlhou. Všechno v tom obraze bylo černobílé, včetně bílého okenního rámu s odprýskávající barvou, odrazu Szackého bledého obličeje, jeho mléčné bílých vlasů a černé mikiny.

Co je tohle za zasranou díru, pomyslel si Szacki a potáhl z cigarety. Červený ohníček způsobil, že svět přestal být černobílý. Co je

tohle za zasranou díru. Trčí v ní už několik měsíců, ale kdyby se ho někdo zeptal, jak se to stalo, asi by jen bezradně pokrčil rameny.

Na začátku byl případ. Pořád jsou nějaké případy. Zrovna tenthle byl nepříjemný a úporný. Začalo to vraždou ukrajinské prostitutky v bordelu na ulici Krucza, ani ne sto metrů od Szackého kanceláře. Nález mrtvoly obvykle za takových okolností znamenal i konec případu. Všichni pasáci a děvky se během čtvrt hodiny vypařili, svědkové nebyli z pochopitelných důvodů k nalezení a ti, kteří se přihlásili, si nic nepamatovali, takže se dalo mluvit o štěstí, když se vůbec podařilo identifikovat tělo.

Tentokrát to však bylo jinak. Objevila se kamarádka oběti, tělo dostalo jméno Irina a pasák na identifikačním portrétu dokonce pohledný obličej, a když se objevila stopa ve Svatokřížském vojvodství, vyšetřování už běželo na plné obrátky. Szacki spolu s Olgou, tlumočnickem a průvodcem jezdili čtrnáct dní po okolí Sandoměře a Tarnobrzegu a hledali místo, kde byly dívky drženy po příjezdu z Východu. Olga popisovala, co viděla z oken různých domů a někdy i automobilů, tlumočnick tlumočil, průvodce uvažoval, kde by to mohlo být, a své úvahy prokládal vesnickými povídkami, které Szackého přiváděly k šílenství. Místní policista řídil a přitom jim každým mimickým svaem dával najevo, že s nimi ztrácí čas, protože — jak už jim řekl na začátku — jediný bordel v Sandoměři zlikvidovali v létě, stejně jako živnost paní Kaši a paní Beaty, které si přivydělávaly svým tělem po práci v obchodě a v mateřské školce. Pak už jsou tu jen malé tichošlapky ze střední potravinářské školy. Jó, v Tarnobrzegu nebo v Kielcích, tam je to něco jiného.

I přesto nakonec objevili dům ve svahu, v průmyslové části Sandoměře. Onen dům. Ve skleníku upraveném na ložnici našli drobnou blondýnku z Běloruska zdecimovanou střevní chřipkou, kromě ní zde nebyl nikdo. Dívka stále dokola opakovala, že odjeli na trh a že ji určitě zabijou. Její strach silně zapůsobil na všechny ostatní členy výpravy, na Szackého ani trochu. Zato slovo „trh“ mu nasadilo brouka do hlavy. Ložnice ve skleníku měla pěkných pár metrů čtverečních, na pozemku navíc stál velký dům, dílna, sklad. Szacki si představil Sandoměř na mapě Polska. Zapadákov

se dvěma amatérskými prostitutkami. Kostel vedle kostela. Klidná, ospalá atmosféra, nic se neděje. Na Ukrajinu kousek. Do Běloruska jen o trochu dál. Dvě stě kilometrů do Varšavy, do Lodže a Krakova ještě míň. Nebylo to vůbec špatné místo pro překladiště obchodu s bílým masem. Trh.

Ukázalo se, že trh existuje, a to nemalý. Byla to rozsáhlá tržnice, kde se prodávalo absolutně všechno. Nacházela se mezi Starým Městem a Vislou, těsně při obchvatu. Zeptal se policisty, co se tam děje. Ten odpověděl, že všechno, ale že Rusové si to řeší sami. Když se do toho začnou plést, jen si pohnojí statistiky. Občas seberou nějaké děcko s pirátskými kopiemi cédéček nebo s trávou, aby to nevypadalo, že se nestarají.

Na jednu stranu se zdálo málo pravděpodobné, že by mafiáni mohli být tak pitomí, aby provozovali obchod s bílým masem v tržnici. Ale na druhou stranu musí existovat nějaký důvod, proč se nezabývají srážením hadronů nebo uváděním společností na burzu. A tržnice byla v podstatě území nikoho.

Naložili do auta vrávorající nemocnou dívku, vyjeli na místo, hledali a našli. Dvě velké dodávky mezi stánky s konfekcí. Teoreticky v nich bylo oblečení, prakticky dvacet spoutaných dívek, které se vypravily za lepším životem. Byl to největší úspěch sandoměřské policie od chvíle, kdy získala zpátky ukradené kolo otce Matouše. Místní plátky nepsaly měsíc o ničem jiném a Szacki se stal na chvíli maloměstskou celebritou. Byl nádherný podzim.

A jemu se tady zalíbilo.

A napadlo ho, co kdyby?

Popíjeli v pizzerii Modena nedaleko prokuratury, byl už trochu pod parou a jen tak mimochodem se zeptal, jestli nemají volné místo. Měli. Stává se jim to jednou za dvacet let, ale zrovna měli.

Měl začít nový, báječný život. Balit holky v klubech, běhat každé ráno kolem Visly, opájet se čerstvým vzduchem, prožívat dobrodružství a fantazie a nakonec potkat nejopravdovější lásku svého života a zestárnout po jejím boku v domku obrostlém psím vínem někde poblíž parku Piszczele. Tak aby se dalo krátkou procházkou dojít na náměstí, posadit se v Malé nebo v Kordegardě a dát

si kávu. Když se sem stěhoval, byla ta představa tak živá, že ji jen stěží dokázal vnímat jako pouhý plán nebo sen. Byla to skutečnost, která vstoupila do jeho života a začala se dít. Jen tak. Pamatoval si přesně okamžik, kdy se na jedné z laviček poblíž hradu vyhříval v podzimním slunci a uviděl svou budoucnost tak jasně, až mu to skoro vehnalo slzy do očí. Konečně! Konečně přesně věděl, co chce.

Mírně řečeno, spletl se. Řečeno natvrdo, všechno, co měl a co tak dlouho a pracně budoval, hodil do žumpy kvůli podělané vidině a nezbylo mu nic. Takové nic, že si začínal připadat jako v očištění. Absolutní, dokonalé nic.

Místo hvězdy varšavské prokuratury byl cizincem v provinčním městě, v jehož ulicích sice bylo od šesti hodin večer jako po vyměření, ale bohužel ne proto, že by se obyvatelé povraždili. Oni se vůbec nevraždili. Nepokoušeli se vraždit. Neznásilňovali. Nespolečovali se k páchání trestné činnosti. Útočili na sebe jen zřídka. Kdykoli si Szacki prošel v myšlenkách případy, kterými se zabývá, udělalo se mu tak trochu nevolno. To nemohla být pravda.

Místo rodiny samota. Místo lásky samota. Místo blízkosti samota. Ubohý — a také krátký a nikoho neuspokojující — románek s novinářkou Monikou Grzelkovou zasadil jeho manželství ránu, ze které se už nedokázalo vzpamatovat. Nějakou dobu se ještě snažili ho udržet, alespoň kvůli dítěti, ale bylo to už jen zbabělé dohasínání. Vždycky si myslel, že to on má na víc a Veronika že ho stahuje dolů. Ale neuběhlo ani půl roku od jejich definitivního rozchodu a začala chodit s velmi známým advokátem o rok mladším než ona. Naposledy mu jen stručně sdělila, že se rozhodli žít spolu v jeho domě ve vilové čtvrti Wawer a že by možná bylo dobré, aby se seznámil s mužem, který teď bude vychovávat jeho dceru.

Prohrál vlastně všechno, co prohrát mohl. Neměl nic a nikoho, a ke všemu se dobrovolně stal vyhnanecem ve městě, které neměl rád a které nemělo rádo jeho. To, že se znovu ozval Kláře, bylo aktem zoufalství a definitivním důkazem jeho úpadku. Před měsícem ji sbalil v jakémsi klubu a po třech dnech pustil k vodě, protože v denním světle se mu už nezdála ani tak hezká, ani tak chytrá, ani tak zajímavá.

Típl cigaretu a vrátil se do černobílého světa. Jen na okamžik — na jeho mikině se objevily dlouhé rudé nehty. Zavřel oči, aby skryl odpor. Nemohl být hrubý k dívce, kterou nejdřív svedl, a teď jí ještě dal falešnou naději, že by mezi nimi mohl vzniknout nějaký vztah.

Poslušně odkráčel do postele provozovat nudný sex. Klára se pod ním divoce svíjela, jako by se tak snažila nahradit nedostatek citu a fantazie. Podívala se na něj a zřejmě postřehla v jeho tváři něco, co jí velelo, aby se víc snažila. Vzepjala se a začala sténat.

„Ano, ano, šoustej mě, jsem tvoje, chci tě cítit hluboko.“

Prokurátor Teodor Szacki se snažil ovládnout, ale nepodařilo se mu to. Vyprskl smíchy.

3

Žádná mrtvola nevypadá dobře, ale některé vypadají hůř. Zavražděná ležící v roklí pod středověkými hradbami Sandoměře patřila do druhé kategorie. Když se na místě činu objevila prokurátorka, jeden z policistů právě nahou ženu milosrdně přikrýval.

„Ještě ji nezakrývej.“

Policista zvedl hlavu.

„Co blázníš, znal jsem ji od školky, nemůže tu takhle ležet.“

„Já jsem ji znala taky, Petře. To ale dnes opravdu není důležité.“

Prokurátorka Barbora Sobierajová jemně rozhrnula bezlisté větve a přidřepla k mrtvé. Její obraz rozostřily slzy. Vidala často těla zabitých, většinou vytažená z vraků aut u obchvatu, někdy dokonce lidí, které znala od vidění. Ale nikdy člověka, kterého by znala osobně. A už vůbec ne tělo dlouholeté kamarádky. Věděla rozhodně lépe než jiní, že lidé páchají zločiny a že je možné padnout jim za oběť. Ale tohle — to nemohla být pravda.

Odkašlala si, aby mohla promluvit.

„Gřešek už to ví?“

„Myslel jsem, že mu to řekneš ty. Však víš...“

Barbora k němu vzhledla a taktak že nevybuchla, ale pochopila, že Maršálek — jak se v Sandoměři tomuhle policistovi říkalo —